

TERRORISMIOHT EUROOPAS

Religioosse ekstremismi levikut Euroopasse soodustavad jätkuvad relvastatud konfliktid Lähis-Idas ja Aafrikas.

Ohuallikaks on juba Euroopas viibivad radikaalid.

Terroriohu tase Eestis on hetkel madal.

AFGANISTANI SÜNDMUSTE MÕJU TERRORISMIOHULE EUROOPAS

Talibani võit Afganistanis on andnud indu rünnakute toimepanekuks terrorirühmitustele ja islamiradikaalidele mitmel pool maailmas. Islamiterroristid näevad USA lahkumist Afganistanist kui suurriigi alistumist ja džihadismi võitu. Afganistanil on potentsiaali kujuneda kesksiks paigaks maailma radikaalidele, kus arendada õppe-, treeningu-, meedia-, varustus- ja arendustegevust.

Afganistanil on potentsiaali kujuneda kesksiks paigaks maailma radikaalidele

Nn Islamiriik (IS) on kalifaadi territooriumi kaotuse järel nõrgenenud. Organisatsioon on aga suutnud välja arendada mitmel pool maailmas tegutseva harude võrgustiku, mille toel jätkatakse ideoloogilist ja füüsilist laienemist, püütakse juhtida tähelepanu kõrvale oma kaotustelt, motiveerida võitlejaid ning värvata uusi liikmeid. IS tõstab propagandakanalites esile oma harude tegevust ning sel moel oma laia haaret kuvades õhutab võitlejaid Euroopa riike ja huvisid ohustavatele rünnakutele. Islamiradikaalide ulatuslik ja tulemuslik kihutustöö rünnakuteks lääneriikide vastu on ka edaspidi tõsiseks ohuks Euroopa riikide julgeolekule.

Nn Islamiriigi Khorasani (IS-K) provintsi võitlejad Afganistanis.

Allikas: sotsiaalmeedia

IS-i Afganistani Khorasani (IS-K) provints kasutab Euroopas viibivaid radikaale, et nende toel vägivallale õhutada, rünnakuid kavandada ja korraldada. IS-K on viimastel aastatel suutnud edukalt kaasata Kesk-Aasiast ja Põhja-Kaukaasiast pärit radikaale rünnakuid sooritama, kuid senini on need õnneks jäänud üksnes ettevalmistuse faasi. Saksamaal, Poolas ja Albaanias vahistati 2020. aasta aprillis ja mais grupp Euroopasse põgenikena saabunud Tadžikistani kodanikke, kes kavandasid IS-i Süürias ja Afganistanis elavate liikmete juhendamisel rünnakuid. IS-K kutsub endiselt üles Lääne-vastastele rünnakutele, seega võivad neist üleskutsetest õhutust saanud Kesk-Aasiast pärit islamiradikaalid jätkuvalt lääneriikide kodanikke ja nende huve regioonis sihtmärgiks võtta ning toime panna rünnakuid ka Euroopas. Oht seisneb eelkõige IS-i propagandast õhutust saanud inimestes, keda nii nagu Stockholmis 2017. aasta aprillis rünnaku sooritanud usbeki radikaaligi toetavad ja juhivad terroriorganisatsiooni liikmed.

Al-Qaida on IS-iga konkureerides viimastel aastatel mõjujõudu kaotanud. Oma kõrgajaga võrreldes märkimisväärselt nõrgenenud Al-Qaidal puudub veenev liider. Pärast 2005. aastal sooritatud rünnakut Londonis ei ole suudetud Euroopas mastaapsemaid rünnakuid korraldada. Al-Qaida näeb Talibani võidus võimalust saavutada konkurentsivõimeline IS-iga eelis, võita tagasi IS-ile truudust vandunud liikmeid ning korraldada terrorirünnakuid USA ja Euroopa sihtmärkide pihta väljaspool Afganistani.

TERRORISMI KASVULAVAD AAFRIKAS

Sahelis tegutsevad radikaalid võivad rahvusvaheliste julgeolekujõudude lahkudes hakata sealt kavandama rünnakuid Euroopas.

Religioosse ekstremismi levikut Euroopasse soodustab lisaks Lähis-Idas ja Aafrikas jätkuvatele relvastatud konfliktidele ka asjaolu, et maailmas leidub endiselt riike (näiteks Somaalia), kus valitsustel puudub kontroll osa või enamiku oma territooriumi üle. Sellised riigid teeb ohtlikuks omavahel põimunud usuäärmuslus, rahvusvaheline kuritegevus ja terrorism. Terroristid kasutavad seal oskuslikult ära piirkonna endeemilisi probleeme ja etnilisi vastuolusid, värvates liikmeid haavatavatest kogukondadest.

Terrorismi oluline kasvulava on jätkuvalt Sahel. Kriis Malis on laienenud piirkondlikuks konfliktiks, ulatudes naaberriikidesse Burkina Fasso ja Nigerisse. Prantsusmaa juhtimisel ja rahvusvaheliste julgeolekujõudude, sh Eesti kaitseväelaste toel, on piirkondlike Al-Qaida ja IS-i-meelsete terrorirühmituste üldist võimekust ohjeldatud, ära hoitud islamiradikaalide tegevuspiirkonna märkimisväärne laiendamine, julgeolekuolukorra halvenemisega kaasnev rändevoogude suurenemine ning radikaalide suundumine Euroopasse. Sahelis tegutsevad radikaalid võivad rahvusvaheliste julgeolekujõudude lahkudes ja seega terroristide tegevusvabaduse suurenedes hakata sealt kavandama rünnakuid väljaspool piirkonda, mh Euroopas.

Potentsiaali õhutada eelkõige Saheli ja Põhja-Aafrika juurtega radikaale rünnakutele Euroopas, on Malis, Nigeris ja Burkina Faso tegutsev IS-i haru Suur-Saharas (ISGS) juba näidanud. Haru tegevust on IS-i propagandas käsitletud eduloona, kiidetakse ISGS-i ründeoperatsioone ning julgustatakse võitlejaid sooritama rünnakuid „kristlikku operatsiooni“ Sahelis juhtiva Prantsusmaa ja tema liitlaste vastu. ISGS-i juhile Abu Walid al-Sahrawile vandus truudust 27.04.20 Pariisi lähedal Colombes'is politseinike vastu IS-i juhtnõore järgides rünnaku korraldanud radikaal, kes tahtis oma terroriaktiga juhtida tähelepanu vajadusele kehtestada kogu maailmas šariaadiseadused.

Mosambiigis Cabo Delgado provintsis on IS-iga seotud äärmusrühmituste 2017. aastast intensiivistunud tegevuse tõttu rünnakutes surma saanud vähemalt 3000 ning ligikaudu 800 000 inimest on olnud sunnitud põgenema. Ehkki viimasel ajal on Mosambiik tänu teiste riikide panusele terrorismivastases võitluses edu saavutanud, suudavad islami-äärmuslased jätkuvalt värvata võitlejaid väljastpoolt Mosambiiki, teistest selle regiooni riikidest, sealsetest põgenikelaagritest, ohustades naaberriigi Tansaania territooriumi.

NN ISLAMIRIIGIST TULENEV TERRORISMIOHT EUROOPAS

IS on kalifaadi territooriumi kaotamise järel nõrgem, kuid soov lääneriikides rünnakuid korraldada on endine. Terroriorganisatsioon kasutab jätkuvalt ära Euroopas viibivaid radikaale, kelle toel rünnakuid kavandatakse, vägivallale õhutatakse ning ka rünnakuid korraldatakse.

Koroonapandeemia tingimused ühtaegu pärsivad, teisalt aga soodustavad IS-i tegevust Euroopas.

Julgeolekuametkonnad on suutnud mtmel pool Euroopas IS-i võitlejate kavandatud rünnakuid ära hoida ning suur osa radikaale on vahistatud juba rünnaku kavandamise ajal. Islamiradikaalide võimalusi panna toime rünnakuid Euroopas on pärssinud ka koroonapandeemia ja sellest tulenevad liikumispõrandid. Samas on aga haiguspuhangu majanduslikud ja sotsiaalsed mõjud (isolatsioon, tööpuuduse kasv, distantsõpe, suurenenud arvutikasutus jmt) loonud värbajatele soodsa

pinnase radikaalse islami propageerimiseks eelkõige alaealiste, raskes sotsiaalses ja majandusolukorras ning vaimsete terviseprobleemide all kannatavate inimeste seas. IS kutsub jätkuvalt üles ründama igal võimalikul viisil lihtsalt kättesaadavate vahenditega, võttes sihtmärgiks julgeolekujõude, kirikuid, haiglaid, apteekide, kaubanduskeskusi, poode ja parke, kus inimesed kogunevad.

Terrorismiohu üldine tase püsib Euroopas kõrge ja eelkõige IS-ist õhutust saanud võitlejate tegevusest tuleneva rünnaku toimumise tõenäosus on suur eelkõige riikides, kus elab märkimisväärne islamikogukond.

Islamiterrorismi kõrval mõjutab lähiaastail Euroopa julgeolekut – ja sageli just vastureaktsioonina islamiterrorismi tekitatud hirmule – ka vägivallale õhutavate paremäärmuslaste aina globaalsem ja koordineeritum tegevus uute liikmete värbamiseks. Sotsiaalmeedia, veebikeskkondade ja suhtlusvõrgustike vahendusel kasutavad paremäärmuslikud radikaalid vägivallale õhutamisel ära ühiskonnas tugevaid emotsioone tekitavaid teemasid nagu islamiterrorism ja ebaseaduslik ränne, mis jäävad lähiaastatelgi aktuaalseks. Eelkõige kujutavad endast ohtu paremäärmuslike radikaalide rünnakutest ja vägivallapropagandast innustust saanud inimesed, kes näevad end osana globaalsest liikumisest.

Vaatamata püsivale terroriohule Euroopas, on Välisluureameti hinnangul Eestis terroriohu tase praegu madal. Rahvusvaheline terrorism kujutab endast kõrget potentsiaalset riski eelkõige Eesti kodanikele välismaal.

Pariisi eeslinnas Colombes'is toimus 27.04.2020 rünnak politseinike vastu, mille korraldas IS-i juhtnõõridest lähtunud radikaal, kes tahtis oma terroriaktiga juhtida tähelepanu vajadusele kehtestada kogu maailmas šariaadiseadused.

Allikas: Florian Loisy ja Olivier Bureau / Le Parisien